

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Pri velikonočnem obdarovanju

prihajajo v poštev: 1. agitatorji Našega doma; 2. vsi naročniki Našega doma, ki so do 1. aprila vplačali celoletno naročnino za 1930 v znesku 12 Din. (Kdor je zaostal s članarino za leto 1929, ne prihaja v poštev, ako je ni poravnal do 1. aprila.) Dolžnost vseh fantov in deklet, ki se zbirajo okoli Našega doma pa je, da pridobivajo listu vedno novih naročnikov. Družina okoli Našega doma mora objeti cvet slovenske kmetske mladine.

Odlične agitatorice „NAŠEGA DOMA“ so:

Marija Volc od Sv. Duha, Francka Senica iz Bukovske vasi pri Meži in Emilija Metličar iz Grobelnega. Vsaka je pridobila na novo po tri naročnike, oziroma naročnice ter prejela razpisano nagrado. Fantje in dekleta: posnemajte jih v gorečnosti in požrtvovalnosti!

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica r. z. z n. z. Ulica 10. oktobra

Obreduje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

PRVI IN EDINI SLOVENSKI ZAVAROVALNI ZAVOD VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17.

V LJUBLJANI

DUNAJSKA CESTA
ŠT. 17

SPREJEMA: V POŽARNEM ODDELKU: ZAVAROVANJA VSEH POSLOPIJ IN PREMAKLJIVIH PREDMETOV, KI SE POŠKODUJEJO PO OGNJU, STRELI IN PO EKSPLOZIJU SVETILNEGA PĀINA, CERKĀENE ZVONOVE PROTI RAZPOKI, STEKLO IN ZRCALA PROTI UBITJU PO ZNATNO NIZKIH CENAH. — V ŽIVLJENSKEM ODDELKU: ZAVAROVANJE NA DOŽIVETJE IN SMRT V VSEH SESTAVAH, ZAVAROVANJA NA OTROŠKO DOTO, RENTNA IN LJUDSKA ZAVAROVANJA POD NAJUGODNEJŠIMI POGOJI.

PODRUŹNICE: SARAJEVO, VOJVODE STEPE OBALA 42; ZAGREB, MIHANOVICEVA ULICA 2; CELJE, CANKARJEVA ULICA 4; SPLIT, ULICA XI. PUKA 22; BEOGRAD, DEČANSKA ULICA 27

CENIKI IN POJASNILA Z OBRATNO POŠTO BREZPLAČNO.
ZANESLJIVI POSREDOVALCI SE VEDNO SPREJEMAJO.

Kaj moram vedeti o Koroški?

Priobčil V. Č.

Poznam pesem, Pesem koroških Slovencev, v kateri stoji: »Da smo tudi mi Slovani — da slovensk' je Korotan — narod naš dokaze hrani — jezik naš in duh in stan«. Četrtnina Koroške je še danes slovenska. Toda nekdanj je bila cela Koroška slovenska. Na Solnograškem ljudstvo še danes imenuje Koroško: Das windische Land, t. j. Slovenska dežela.

Po odhodu germanskih Langobardov v Italijo so okrog l. 600 po Kr. r. posedli Slovenci vzhodno-alpske dežele. Segali so na severu do Donave ter so mejili ondi na Čehe. Prebivali so gori do Visokih in Nizkih Tur; ob vznožju Velikega Kleka in ob izviru Mure v sedanjem Lungau-u na Solnograškem so se razlegali slovenski glasovi. Slovenska zemlja je segala gori do izvira Drave na Tirolskem; še danes se imenuje dolina, kjer izvira Drava: Pusta dolina (Pustertal).

Od tedaj se je obseg slovenske zemlje skrčil za več nego za polovico. Ponemčila se je vsa Zgornja in Srednja Štajerska, ponemčilo se je tri četrtnine Koroške. Samo jugovzhodni del je še ostal slovenski. A hvala Bogu, najboljši del Koroške je še slovenski. To je tako zvana: Celovška kotlina. Središče Celovške kotline in obenem središče Slovenske Koroške je: Celovec. Celovec ne leži v središču Koroške, marveč v njenem jugovzhodnem delu. Ob zapadnem robu Celovške kotline leži drugo največje koroško mesto: Beljak.

Celovec bi nikdar ne bil nemško mesto, če se ne bi vsi Slovenci v Celovcu ponemčili. Večina priseljencev v Celovec so Slovenci, a že njih otroci so trdi Nemci. Poznam zavedne Slovence, ki so se priselili v Celovec, njihovi otroci so Nemci. Vse šole v Celovcu so nemške. Tudi Beljak je od treh strani obdan od slovenske okolice. Kakor v Celovcu se tudi v Beljaku vsi Slovenci ponemčijo. Slovenci na Koroškem zalačajo nemška mesta s svojim najboljšim materijalom.

Slovenska Koroška sega gori do trga Šmohorja v Ziljski dolini. Vzponedno z Ziljsko dolino poteka Kanalska dolina, kjer stoje slovite Sv. Višarje. Dalje sega Slovenski Korotan do vrh Dobrača, mogočne gore ali bolje gorovja v kotu ob steku Zile v Dravo. V slovenskem ozemlju leži najlepše koroško jezero: Vrbsko jezero. — Severni mejniki Slovenskega Korotana in slovenske zemlje sploh so: Št. Urška gora in Št. Helenska ali Magdalenska gora severno od Celovca. Imenovani gori sta nekaka stra-

žarja Gosposvetskega polja, ena stoječa zahodno, druga vzhodno od Gosposvetskega polja. In še en severni mejnik Slovenskega Korotana moramo omeniti, to je mogočna Svinja planina. Na južnem pobočju tega orjaškega gorovja se razprostirajo slovenske gorske župnije, vse ležeče v višini nad 1000 m: Djekše, Kneža in Krčanje. Do vrh St. Urške, Št. Helenske gore in do vrh Svinje planine je segalo glasovalno ozemlje.

Letos obhajajo desetletnico glasovanja na Koroškem. Nemci se že pripravljajo na kar moč slovesno praznovanje te desetletnice. Postavili bodo tudi mogočen spomenik, imenovan: »Kärtner Freiheitsdenkmal«. Toda z 10. oktobrom 1920 za slovenski Korotan ni nastopila svoboda, marveč doba pospešenega narodnega umiranja in propadanja slovenstva na Koroškem. Za ves slovenski narod bo to žalostna desetletnica. Kajti Slovenci na Koroškem tvorijo skupno z ostalimi Slovenci eno narodno telo. Če trpi en ud, trpi celo telo. Ljubiti moramo svojega bližnjega, a najbolj moramo ljubiti svoje najbližnje. Slovenci na Koroškem so del našega naroda, so nam bratje po krvi in jeziku. Zato nas boli, ko propadajo in narodno umirajo. Boli nas, ker se naša slovenska zemlja potaplja v nemškem morju.

Glavni vzrok ponemčevanja na Koroškem je ponemčevalna šola. Na Koroškem ni ne ene slovenske šole. Slovenski otrok se v koroški šoli niti šteti, brati in pisati ne nauči slovenski. Ta ponemčevalna šola je pravi grobokop koroških Slovencev. V poslednjem času so zlasti v okolici Celovca zasedli nad en ducat župnij nemški duhovniki. V teh župnijah se zdaj žalibog vrši ponemčevanje tudi potom cerkve.

Učiteljica, ki je pred plebiscitom službovala eno leto na Koroškem, je pisala: »Ne morete si misliti, da je mogoče tako ljubiti, skoraj oboževati kakšen kraj in ljudi, kakor ljubim jaz Koroško in ljudi, v katerih sredi sem se počutila kakor doma. Tako rada sem jih imela in ne morem jih pozabiti!« — Ne pozabimo Koroške tudi mi!

Sredi življenja viharjev.

(Povest iz tirolskih gorâ; po A. Pichlerju prevel fant od Soče.)

Sodišče se je odločilo, da ga za nekaj časa prepusti grozi njegove vesti. Odslej je po dnevi sedel turobno v svoji celici; vse bolj divje so postajale poteze na njegovem obrazu; ponoči je pričel divjati, grozovito tuljenje je napolnjevalo ječo, verige so rožljale, dokler se ni prikazal paznik. Če je vprašal Kozmo, kaj je, potem je Kozma molčal; če pa je paznik nameraval oditi, tedaj je Kozma padel predenj na kolena ter ga rotil, naj ostane. »Zakaj?« Kozma je molčal, paznik je odšel.

Velika noč se je bližala. Cerkev ne pozabi tedaj tudi na nesrečnike v zaporih. Podvislični oče je vstopil tudi v Kozmovo celico. Ves prestrašen je Kozma uprl svoj pogled vanj ter zaklical: »Meniš, da hočem umreti? Kar pojdi, jaz te ne potrebujem.«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus,« je tedaj spregovoril menih ter mu ponudil roko.

»Kaj hočeš,« se je razvnel Kozma.

»Prinesti tebi blagoslov nebes.«

Kozma se je divje zasmel. Podvislični oče pa se ni dal motiti.

»Da ti odprem nebeška vrata, zato so mi odprli vrata tvoje celice.«

»Sem li že proklet?« je menil Kozma in zaškripal z zobmi.

»Ne ubežiš človeški pravici, Kozma; da izprosim zate božjo milost, zato delim s teboj tole celico.«

»Deliti!« je zaničljivo pristavil Kozma; razburjen je zgrabil vrč in je zarjul: »Tako; deli torej z menoj.« In je zagnal lončeno posodo podvisličnemu očetu v glavo, da so se razleteli drobcji na vse strani; oče Teodor se je zrušil v nezavesti na kolena, z desnico se je opiral v tla, levico pa je dvignil proti krvavemu čelu. Z milobe polnim pogledom je zrl v Kozma in dejal: »V Jezusovem imenu.«

Počasi se je dvignil oče; mirno je gledal zločinca in opiral vanj svoj pogled, ki je prodiral v globine vesti. Tedaj je Kozma zakril svoj obraz z rokami in zastokal: »On ve vse, vse!« Oče Teodor je brž spoznal, da je nastopil preobrat; dvignil se je in dejal mirno Kozmi: »Da; vse vem.«

»Ti veš vse!« se je izvilo iz zločinčevih prsi; »se li je tudi tebi prikazala kakor se je meni v poslednji uri in kakor se pojavlja sleherno noč pred mojimi očmi? Oh, ti me hočeš dati usmrtiti, ti me hočeš izročiti rabljem.«

»Zemeljska pravica je že dvignila roko nad tabo; žrtvuj sam svoje življenje, da boš dolgo živel.«

»Da li mi more Bog odpustiti takšen zločin? Smrti se bojim, ker me pahne v pekel — ali mi Bog odpusti?«

»Misli na desnega razbojnika na križu! Bog ti po meni, ubogem grešniku kakor si ti, odpušča. Svojo roko dvignem in te zaznamujem z znamenjem svetega križa; v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha, so tvoji grehi odpuščeni.«

S solzami v očeh je pogledal Kozma plemenitega očeta Teodorja; tedaj je podvislični oče razširjal svoje roke in z ginjenostjo zaklical: »Oh, moj sin!«

Kozma je nagnil svojo glavo na prsa očeta Teodorja. Tiho in mirno. Oče je vzel razpelo ter ga postavil na mizo; oba sta pokleknila. Oče Teodor je molil naprej, Kozma je odgovarjal. Končno sta se vzdignila.

Menih je stopil k celičnim vratom, poklical je paznika ter mu zašepetal nekaj nerazumljivih besed na uho. Kmalu potem se je vrnil paznik z mesom, kruhom, steklenico ter dvema kozarcema. Kozma se je smehljal od radosti; prvokrat po dolgih mesecih. Oče Teodor je nalil rujnega vina v kozarca, dvignil svojega, trčil s Kozmovim in dejal: »Ne srečno svidenje v večnosti!«

Dolgo sta govorila; Kozma je postajal dobre volje; polagoma pa je malodane čisto utihnil; oče Teodor je takoj spoznal, da je čisto izčrpan, ter je odmolil še Očenaš naprej. Kozma se je nagnil nazaj in zaspal. Podvislični oče je bil ves čas pri njem; ko je vstajala zarja, se je približal Kozmovemu ležišču, kakor oče v otroka je uprl svoj pogled v Kozmo; v njegovi bradi so zablestele solze . . .

Končno je položil roko na Kozmino čelo. — Kozma se je zbudil in je odvrnil na pozdrav: »Hvaljen bodi Jezus Kristus« z »Na vekomaj.«

Podvislični oče ga je nato pozvali, da prejme sv. obhajilo; z veseljem je pristal Kozma. Zopet je oče Teodor poklical paznika; kmalu nato se

je pojavil kapucin s presveto hostijo v rokah. Kozma, ki mu je bil kapucin odpel verige, je pokleknil ter sprejel iz rok očeta Teodorja sveto obhajilo.

Nato je zgrabil oče Teodor Kozma za roko ter ga odvedel v sosedno dvorano, kjer je priznal svojo krivdo. On je bil, ki sem ga bil tedaj kot deček videl na morišču. Zdaj veš, bravec, zakaj so mu nadeli priimek »podvislični oče«. Toda marsikaterega bo zanimala zgodba o življenju očeta Teodorja. Zanimiva zgodba in pretresljiva.

IV.

Sebastijan je bil mlajši sin nekega kovača iz Podvrha. Skupno z drugimi sovrstniki je pohajal šolo; ni bil med zadnjimi. Toda odlikoval se je vsepovsod tam, kjer ni sledila pohvala, ampak — palica. Kakor veverica je plezal Sebastijanček preko ograj in po drevesih. S sigurnostjo, ki bi mu jo lahko zavidal marsikateri strelec, je na najvišjih vrhovih zadel orehe in jabolka. Sila zanimivo je bilo gledati malega paglavca, ko se je s svojimi tovariši podil po cestah. Skozi luknjičevje raztrganega klobuka so liki slamnatim stebelcem moleli razkuštrani lasje; izpod obrvi se je svetilo dvoje očes, polnih podjetnosti; polna lica, drzno navihan nosek; jopič je bil zanj luksuzno odevalno sredstvo, ki ga polovico leta sploh ni poznal.

Hlače, ki bi jim nikdo ne mogel določiti barve, so segle preko kolena in so ob spodnjem robu prehajale v raztrganarijo in množstvo nitok. Kolikokrat je oče zapretil Sebastijančku, da mu bo kolena in pa omembe nevredni del telesa podkoval z železom. Najbrže bi pa tudi železo ne trajalo delj od pol leta; zato je oče ta svoj načrt kmalu opustil. Sovrstniki so mu dejali »Kikeriki«, ker je nosil na klobuku petelinovo pero. Toda sovražil malega paglavca vendarle ni nikdo; dobrovoljno je pomagal vsakemu sosedu, kjerkoli in kadar je mogel. Nikdar se ni razodelo iz njega nekaj, kar bi moglo govoriti o zlobi ali maščevalnosti. Tako je šlo leto za letom in Sebastijan je bil toliko dorastel, da ga je nekega jutra zgrabil oče za vrat ter ga peljal k naravnemu kovalcu. Potisnil mu je v desnico težko kladivo: »Tako; sedaj je konec tvojih paglavščin. S kladivom udari semkaj in bodi dober in pošten kovač.«

Kako si jaz mislim dekliški sestanek.

(F. Štupca.)

Predsednica: Ali vam je znano, dekleta, da lahko dobite za stonj več števil »Sadjarja in vrtnarja«? Kdor pošlje na upravništvo znamke po 10 par, dobi toliko števil zastonj, kolikor znamk pošlje.

Jožica: Predlagam, da nam predsednica skupno naroči koj toliko števil, kolikor nas je danes deklet — to je 50. Znamke se naj pošljejo iz skupne blagajne, prihodnjic pa dobi vsaka po eno številko. Potem pa si jih bomo zamenjale, dokler nismo vse prečitale vseh števil.

Jerica: Pa še bratom bom doma pokazala, da se bodo bolj izvežbali v sadjarstvu.

P.: Prav, Jerica, da ne misliš le nase, ampak tudi na brate. Tajnica, vzemi koj listek in zapiši naslov: (narekuje) Upravništvo »Sadjar in vrtinar«, Ljubljana, Resljeva cesta 24-II. Blagovolite nam poslati na spodaj navedeni naslov. Dekliška zveza, Sv. Jurij, p. Kozjak.

P.: Mežnarjeva Francka pa nam bo najprej prečitala, kar je natisnako na zadnji strani priloge »Mladike«: Domače ognjišče svetišče. Ali se znamo lepo vesti? O poslušanju. Spoštuj starejše ljudi! Kako lepo je vse to!

P.: In kaj si nam ti prinesla s seboj, Ivanka?

Iv.: Humekovo knjižico: Breskev in marelica. Moj brat mi jo je prinesel iz Ljubljane, ko se je vrnil od vojakov. Zdaj pa bova skupno delala na vrtu in če se nam posreči, kakor čitamo v tej knjižici, bova si spravila lepe denarčke, potem pa se tudi jaz enkrat peljem v Ljubljano in na Brezje, morebiti celo kdaj na Trsat.

P.: Prav, Ivanka, da delaš take načrte; si pač srečna, da imaš tudi takega brata. Jaz vem iz lastne izkušnje, kako lep denar se dobi za breskve in marelice, zraven pa še sama lahko zauživaš ta božji dar, ki je tako lep, tako dober in zdravju v prid.

P.: Zdaj pa nam bo pokazala organistova Tilka, kako lepo prilogo je dobila pri drugi številki »Mladike«. Lojzka s Pohorja si bo prerisala s prozornim papirjem jagnje in angelčke, da nam do prihodnjega sestanka sestavi po navodilu »Mladike« velikonočni prt za jerbas.

L o j z k a : To pa je moja največja zabava, lepo ročno delo. Zdaj, ko že ne delamo zunaj na zemlji, bom imela dovolj časa za tako delo.

P.: Boste videle, dekleta, kako lep prt bo to. Prihodnje leto boste gotovo hotele vse imeti lepo jagnje na prtju, ko boste nesle blagoslavljat velikonočna jedila.

L o j z k a : Pa tudi lep prt za slučaj domačega sv. obhajila v boleznih bom narisala po krasni predlogi »Mladike«.

To je življenje med dekleti! Vse bi rade videle lepe risbe, ki jih je prinesla priloga »Mladike«; prihodnjič nam Lojzka prinese na ogled, koliko je že izšla. Morebiti se še katera loti tega dela za letošnjo Veliko noč.

P.: Za danes dovolj, ljuba dekleta. Na veselo svidenje pri prihodnjem sestanku.

Za hrepenenjem po materi.

Drama iz svetovne vojne. Po pripovedovanju Lad. Sokliča, vojnega kurata, pisal Frant. Šupka. Poslovenil Jan. Oblak.

S o k l i č : Dragi Janko Landič, nisem oficir, ampak duhovnik sem. Saj me morda poznate, vašega duhovnika, ki je vsak dan pri vas v strelskih jarkih in se shaja z vami — vojaki.

J a n k o : Da, poznam vas, spominjam se, kako krasno ste nam govorili in nas lepo tolažili, ali prosim vas, nikomur tega ne pravite, da odhajam. Oni bi me zasledovali in k materi ne bi nikdar več prišel. Nisem hotel dezertirati, tudi danes nočem, zanesljivo se hočem vrniti. Gospod Bog mi je pričal! Toda mater moram videti in se ob njej potolažiti, ako hočem tukaj vzdržati, sicer moram obupati ali ob pamet priti. Za Božič sem go-

spoda polkovnika na kolenih prosil, da bi se me usmilil in me domov pustil. Namesto dopusta me je sirovo ozmerjal, češ, da sem nezanesljiv, kakor vsi drugi slovenski fantalini; dal me je zapreti in od te dobe me samo preganja. In vendar je moja mati tako dobra; ne da se dopovedati, kako je dobra, in vedno — kakor mi v pismih naznaja — po meni hrepeni in se me spominja.

S o k l i č : Koliko ste stari?

J a n k o : 19 let, prosim.

S o k l i č (v stran): Prokleta vojna! Nedorasle otroke trga materam iz naročja! (Janku): In očeta nimaš več?

J a n k o : Ga še sploh poznal nisem. Toda z Bogom, častiti gospod, kajti jaz moram iti. (Hoče oditi.)

S o k l i č (ga zadrži): Moj dragi Janko Laudič, vi gotovo niti približno ne veste, kaj je to vojska in zato se tako na slepo srečo podajate na pot. Vi morate nazaj k svojemu polku. Kajti če vas primejo, vas proglasijo za dezerterja — in vas obsodijo na smrt.

J J a n k o : Mislite, da bi me utegnili ustreliti?

S o k l i č : Čisto gotovo! Vaš poveljnik, gospod polkovnik Goldstein, ne pozna šal in nikakih ozirov.

J a n k o (žalostno povesi glavo).

S o k l i č : Dajte si dopovedati, svetujem vam dobro in odkritosrčno. Vrnite se spet nazaj. Sicer pa, polnoč je že, lahko bi vas zalotila kaka straža ali končno še Rusi napadli. Pojdite rajši z menoj, pogovoriva in pomeniva se kaj o vaši dobri mamici, o vašem domu; prigrizniva to ali ono, prespite se in jutri bom jaz poskrbel in se pobrigal za vas.

J a n k o : Torej k materi ne pridem nikoli več?!

S o k l i č : Seveda pridete! A drugim, zakonitim potom. Govoril bom za vas in vas sam priporočil gospodu polkovniku. Pojdite, polnoč se bliža, da naju sovražnik ne napade. (Oba naglo odhajata.) Zavesa pade.

S p r e m e m b a.

P r v i p r i z o r.

V o j a k (hodi sem in tja, ko opazi stražo, zakliče): Halt, wer da!?

K l i n a r : Ablösung!

V o j a k : Feldruf!

K l i n a r : Bajonet! Losung!

V o j a k : Budapest! Pasiert! (Deva na ramo puško in predaje Janku stražo, mu daje razna navodila, da ga ne bo sovražnik napadel in potem odstopi.)

K l i n a r (Janku): Če opaziš kaj sumljivega, ustrelj takoj in mi ti pritečemo na pomoč. Ali boš?

J a n k o : Bom!

K l i n a r : A to ti povem, Landič, spomine in misli na dom si izbij iz glave. Gospod kurat mi je rekel, naj te na to še posebno opozorim. Bodi vendar pameten, saj nisi majhen otrok! Jaz imam 35 let, štiri otroke imam doma, ženo in staro mater; tudi meni krvavi srce, kadar se spomnim na nje, a kaj hočem? Ako bi pobegnil, kakor si ti hotel storiti, bi me prijeli in ustrelili in kaj imaš od tega? Še večjo nesrečo! Vojska ne bo večno trpela. Na fronti je začelo že pošteno pokati. Vse kaže, da jo kmalu od-

rinemo domov. Še enkrat ti torej pravim: Imej pamet in preмагаj se! Pomisli, da daleč ne boš utekel in nemčurjem bi napravil grozno veselje. Obesili bi te kot mačko! Si me dobro razumel?

Janko: Razumel.

Klinar: Torej ne boš napravil nobene neumnosti?

Janko: Ne bom!

Klinar: Res ne?

Janko: No, res ne! Saj sem vendar to gospodu stotniku obljubil.

Klinar: Torej dobro! Pa z Bogom!

Janko: Z Bogom! (Četovodja Klinar in vojak odhajata.)

Janko (sname puško z rame, se nasloni na drevo in se zagleda v daljavo): Nikjer pomoči! Moral se bom le sprijazniti z usodo. Sicer pa mi je življenje tukaj v mnogočem znosnejše, odkar se zavzema zame gospod kurat. Tudi gospod stotnik mi je zelo naklonjen, kar sem že davno opazil. Največji brezsrčnež je polkovnik, a z njim nimam na srečo ničesar opraviiti. (Prosto se sprehaja in se čez nekaj trenutkov opre ob puško). Kdo bi si mislil, da sem že tako dolgo z doma! Čas beži kakor voda v teh stiskah in nadlogah. Božič je že za nami in Velika noč je pred durmi. (Nekaj hipov premišluje.) Kaj, ko bi me gospod stotnik takole, da bi polkovnik ne vedel, za nekaj dni pustil domov. Lahko bi to storil, zlasti še, ako bi me gospod kurat priporočil. (Trenutek stoji zamišljen.) O, kako srečnega bi se štel, ako bi takole nenadoma priletela ruska krogla, pa bi mi roko ali nogo razbila. Ali pa bi se ranil sam, kakor je pripovedoval Zaplotnik! Na en mah bi bil prost in rešen, naenkrat doma. Tako pa se bom mučil tule do konca vojske. In če bo trajala še dolgo, kaj si bo mati doma počela? Zakaj se ne vojskujejo tisti, ki so vojsko zakrivili? Čemu gonijo v nesrečo nas, ki nismo nič krivi, ki vojsko iz dna duše sovražimo in jo preklinjamo? O, mati, dobra moja mati, samo en dan, en sam dan, ko bi se mogel s teboj poveseliti, ob tebi se naslajati, bi bil srečen in zopet bi vojačil dalje. (Molk.) A niti tega, niti enega edinega dne mi ne privoščijo, srca nimajo, s silo me tu držijo. In ubežati — ubežati ne morem. (Se ozira okrog sebe). In tule bi bilo tako lahko se odstraniti in skozi soteske in globeli domov priti. Koliko jih je že zbežalo in vsem se je posrečilo. O, ko bi mi bila sreča mila, ko bi le mogel priti na Slovensko, in se z materjo sniti! Bežim lahko ponoči, podnevi bi se skrival, težko bi me našli! (Odmor.) Ne, ne, tega ne storim, ubežati ne smem. Kaj bi si mislil gospod kurat, kaj gospod stotnik, katerima sem se s častno besedo zavezal, da se nikdar več ne odstranim. Ne, ne, tu ostanem; pa se naj zgodi, kar hoče! To sem obljubil Klinarju, preklinjal bi me, ako bi me ne našel tukaj. (Janko se zagleda v negotovo in poje piano prvo kitico: »Kje dom je moj« ali »Lepa naša domovina«. Ko neha peti, hodi semintja, čez nekaj trenutkov govori dalje). Mati doma jadicuje, zame se muči in jaz, jaz pa se ustavljam pobežu, čeprav se mi nikdar več ne ponudi tako ugodna prilika. In potem — saj pobežniti vendar ne nameravam, le pogledati hočem za kratek čas domov, poljubiti predrago mater, porazveseliti se z njo ter se takoj vrniti nazaj. Da bi me ustrelili? Smešno, če se vrnem, čemu bi me streljali? Ne, ne, tu ne ostanem, ubežim, moram, ne morem drugače. Danes ali nikoli! (Z blazno hitrostjo strga orožje s sebe in beži proč. Nekaj časa ostane pozorišče prazno, zadaj se slišijo glasovi in koraki prve patrolje.)

Kmetijsko strokovna izobrazba — temelj naše gospodarske rasti.

Dansko zadružništvo je omogočilo uvajanje čisto novih metod v kmetiskem gospodarstvu, posebno kar se tiče izvoza masla, jajc in slanine, s čimer so se izvozne možnosti izredno dvignile. Kako zelo se je zadružništvo uveljavilo tekom svojega razvoja, dokazujejo sledeča dejstva: od vseh mlečnih izdelkov, ki se uporabijo v Danski, je bilo 86 odstotkov prirejenih v zadružnih mlekarnah; kar se je konsumiralo raznega mesa, ga je šlo 75 odstotkov iz zadružnih klavnic; v zadružnih prodajalnicah jajc je bilo prodanih 25 odstotkov; v zadrugah za nabavljanje umetnih gnojil 29 odstotkov.

Silno je razvito v Danski mlekarstvo. Danes je vsega skupaj v Danski 1370 zadružnih mlekarn, kar predstavlja 82 odstotkov skupnega števila. Približno 90 odstotkov vseh mlečnih izdelkov, ki se izvažajo in prodajo, pride iz zadružnih mlekarn. Celokupen izvoz mlečnih izdelkov znaša letno približno 150 milijonov kg; razen tega se iz leta v leto opaža naraščanje izvoza, dočim znaša letna produkcija približno 170 milijonov kilogramov. Zelo lepo napreduje v vzorni deželi kmetskega gospodarstva zadružno klavništvo. V Danski je danes preko 50 zadružnih klavnic; omenjeno število je tem pomembnejše, če pomislimo, da sloni 85 odstotkov vseh danskih klavnic na zadružnih načelih. Razveseljiv napredek kažejo tudi zadruge, ki se pečajo z razpečavanjem jajc. Približno 700 takih lokalnih zadružnih prodajalnic imamo danes v Danski.

Zanimiva ugotovitev je, da ni danski kmetiski gospodar ustanavljal zadrug samo v ta namen, da se pospešuje produkcija in razpečavanje, ampak se je ta zadružni pokret razširil tudi na torišču nakupovalnih in nabavnih zadrug, med katerimi so najvažnejše posređovalnice pri nabavi umetnih gnojil.

Tako velike, neutajne ter neizpodbitne so zasluge danskih zadružnih delavcev pri delu za napredek in pospeševanje kmetijstva ter vzornega kmetskega gospodarstva, da je nemogoče razpravljati o procvitu danske dežele brez poudarka danskega zadružništva; zakaj temelji danskega blagostanja so v močnem ter na zavesti skupnosti in discipline slonečem zadrugarstvu, ki predstavlja v svojem bistvu mogočen pokret podeželskega ljudstva. Saj imamo danes v mali Danski, ki šteje 3.3 milijonov prebivalcev, okoli 10.000 poljedelskih zadrug, tako da pride na vsakih 25 kmetskih gospodarjev po ena zadruga.

Iz temeljite šole, ki si jo je pridobil danski gospodar na ljudskem vseučilišču ter kot član mogočne zadružne zajednice, je vzniknil kot sam po sebi njegov smisel za izkoriščanje ter izrabo vseh novodobnih polje-

delskih tehničnih sredstev, ki njegovo delo poenostavljajo, poglobljajo ter lajšajo.

Predvsem se to vidi v uporabi motorne in električne pogonske sile v danskem kmetem gospodarstvu, o čemer izpregovorimo v prihodnji številki.

Gospodarski utrinki.

Najmoderneje urejene klavnice imamo v Franciji, in sicer v Lijonu; zgrajene so te klavnice na površini 25 ha ter sestojijo iz nič manj nego 80 stavb. Za gradnjo klavniških prostorov se je potrošilo 80 milijonov frankov. Dnevno je možno klanje ter obdelava 2000 komadov goveda, 5000 ovac in 3000 svinj. Posamezni klavniški prostori so sila udobno, pripravno ter vsem zdravstvenim pogojem primerno urejeni ter opremljeni.

Sladkor v Evropi. V Evropi se pridelava letno okoli 5.000.000.000 kg sladkorja. Največ ga pridelajo v Nemčiji, potem sledi Češkoslovaška, Francija, Poljska, Nizozemska ter Italija.

Zadružne mesnice se ustanovljajo v vedno večjem številu v Franciji. To gibanje vlada zelo podpira, ker se s tem vrši potrebna kontrola mesnih cen.

Zadruge v evropskih državah. 125.446 poljedelskih zadrug imamo v Evropi. Največ jih je v Nemčiji 40.000, v Češkoslovaški 9572, Rumuniji 9200, Franciji 8300, Švici 7572, Danski 7161, Španiji 5725, Jugoslaviji 4680, Poljski 3657, Finski 3396, Belgiji 3377, Madjarski 3293, Holandiji 3090, Avstriji 3000, Grčiji 2801, Švedski 2694, Bolgariji 2665, Italiji 2768, Veliki Britaniji 1558 ter Norveški 939. Najmanj Zadrugarški državi v Evropi sta torej sorazmerno Velika Britanija in Italija, najbolj zadrugarške pa Danska, Švica in Finska.

Na milijone škode povzročajo vsako leto razni rastlinski zajedavci. Strahovito se množi škodljiva golazen. Dvojica listnatih uši more imeti v enem letu 441.461.010.000.000 potomcev. Zatorej velja: Ne uničevati malih ptičev, ki pokončujejo škodljivce.

Vinsko krizo, ki ogroža gospodarsko stanje slovenskega vinogradnika, bo skušala omiliti mariborska Sadjarska zadruga z razprodajo grozdja na inozemskih ter domačih tržiščih. Hvalevredno gospodarsko pobudo slovenska kmetijska mladina najtopleje pozdravlja.

Največ trgujemo z Italijo, Avstrijo, Rumunijo, Češkoslovaško in Nemčijo. To dokazujejo sledeče številke: največ blaga smo izvozili v Italijo v skupni vrednosti 1.971.248.121 dinarjev, v Avstrijo za 1.237.802.848 dinarjev, potem pa v Rumunijo za 1.025.448.574 dinarjev. Uvozili smo največ blaga iz Češkoslovaške in sicer za 1.328.679 dinarjev vrednosti, iz Avstrije za 1.323.912.801 dinarjev, iz Nemčije pa za 1.188.048.581 dinarjev.

Kje se največ goji svinjereja. Vseh svinj je na svetu približno 284 milijonov; od tega odpade na Evropo 93 milijonov, na Severno Ameriko 69 milijonov, na Kino 77 milijonov, na južno Ameriko pa 21 milijonov komadov. (V naši državi 3 milijoni.) Najbolj preplavljajo svetovni trg: Zedinjene ameriške države (55—60% svetovnega prometa), Danska (17—20%) ter Kanada (7 do 10%). (Omenjene številke so povzeli po »Poljoprivrednem glasniku«.)

KATOLIŠKA AKCIJA

Škofijski svet K. A. za lavantinsko škofijo se je ustanovil v Mariboru. Naloga škofijskega sveta, v katerem se nahajajo odlični predstavniki raznih poklicev in stanov, bo, da se izpolnijo topla prizadevanja sv. Očeta Pija XI., za duhovni in verski preporod krščanskih ljudstev.

Proti boljševiškim pogromom, ki jih uprizarjajo sovjetski vladodržci proti predstavnikom pravoslavne in drugih veroizpovedi, se vršijo širom države veliki protestni zbori. Val ogorčenja se je dvignil iz Maribora, kjer je bil nesmrtni vladika A. M. Slomšek z ustanovitvijo BCM (bratovščine sv. Cirila in Metoda) započel v Slovencih pokret za cerkveno zedinjenje med slovanskimi narodi. Sledili so protestni zbori v Ljubljani ter drugih mestih naše države. Protestna zborova v Mariboru in Ljubljani sta bila uprav veličastna.

IZ VSEH VETROV

Lurdskih romarjev je iz leta v leto več. L. 1928 je prišlo v Lurd preko milijon romarjev; v prvi polovici l. 1929 pa je po-setilo Lurd 1.500.000 romarjev. Samo v septembru 1929 jih je prišla preko 300.000. Ker ni za stotisoče dovolj prenočišča, obstoja načrt za gradnjo novih, velikih ter preprostih in cenih hotelov. Tudi iz Slovenije narašča v poslednjih letih število lurdskih romarjev

V naročje katoliške Cerkve. številni so v poslednjem času prestopili h katolicizmu v Angliji. L. 1927 je prestopilo iz anglikanske v katoliško Cerkev 12.065 oseb; l. 1928 pa celo 12.372 oseb. V istem letu je bilo na novo otvorjenih 22 novih cerkev in kapel. Sedaj imajo angleški katoliki 2205 cerkev. Pa tudi sicer se angleški katoličani zelo živahno gibljejo ter so uspehi tudi temu primerni. Katoliške osnovne šole poseča 374.169 učencev in učenk, srednje šole pa 53.897 dijakov in dijakinj. Vseh katolikov v Angliji je danes 2.156.146 (po Cath. Directory za 1930).

Apetit evropskih narodov je različen. Tako poje povprečno največ kruha letno Belgijec (289 kg na leto), najmanj pa Švicar, ki se zadovoljuje letno s 140 kg. Takoj za Belgijcem pride Francoz z 270 kg, nato Holanec (227 kg), Čehoslovak (217), Španec (206), Rus (195), Italijan (190), Anglež in Irek (183), Nemec (171) itd. Krompir pa ugaja posebno Nemcem; slede Belgijci (449 kg vsako leto), potem Čehoslo-

vaki (384 kg) ter Francozi (295 kg). Pač pa popijejo največ čaja Angleži (vsak Anglež ga porabi letno 4.5 kg).

NA KNJIŽNEM TRGU

Toplo priporočamo svojim naročnikom in čitateljem sledeče knjige:

1. Fr. Kolenc: »A njega ni . . .« Pre-presljiva povest je to iz svetovne vojne. St. 144; stane samo 15 Din. Naroča se v Cirilovi knjigarni, Maribor, Koroška c. 5.

2. T. C. Bridges — A. Anžič: Na pomoč. Ljudske knjižnice 33. zvezek. Založila Jugoslovanske knjigarna. Str. 301, cena 30 Din, vezana 42 Din. Riše doživljaje v divje-romantični južnoameriški pokrajini med Indijanci, kačami, divjimi zvermi itd. ter po prerijah in pragozdih. Sledi še pet ljubkih novel prisateljice Grazie Deledda, iz življenja sardinskega ljudstva.

3. J. Orožen: Učbenik ruskega jezika. Omenjeni učbenik, ki ga je izdala Jugoslovanska knjigarna, je zelo spretno sestavljen in kakor preračunan za slovenskega učenca ruskega jezika. Segajte po knjigi: tisti, ki že znate nekaj rusščine, poglobljajte si svoje znanje ob učbeniku; drugi pa se pridno lotite učenja.

4. Bradač-Pregelj: Slovensko-nemški slovar. Slovar, ki smo ga krvavo pogrešali, je plod temeljitega dela. Vsem bo prišel prav. Z ozirom na krasno opremo je cena 100 Din zelo nizka.

5. Karl May: Križem po Jutrovem. Potopisi in povesti s slikami. IV. Cirilova knjižnica XXXIII. Maribor 1930. Cena 13 Din. Tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Str. 157. Doživljajev in bojev polnima dogodkom, ki jih pisatelj opisuje v prvih treh zvezkih, sledi sedaj opis najpestrejših dogodivščin med Jezidi. Vsi štirje zvezki skupaj: celo platno 70 Din, polplatno 65 Din.

6. Maksim Gorki: Otroška usta: Poslovenil dr. J. Dornik. Str. 236. Maribor 1929. Izšlo v samozaložbi. Tisk tiskarne sv. Cirila. Pretresljiva slika iz bednega ruskega družinskega življenja, polnega tragike in bolesti. Prevod je naravnost vzoren. Broš. 28, vez. 36 Din.

7. Orcey B.: Mož v sivi suknji. Poslovenil Paulus. Tisk in zaloga Tiskarne sv. Cirila. Str. 219. Krasna povest je zajeta iz Napoleoneve dobe in prikazuje silo ljubezni, ki gre preko politike ter narodnostnih predsodkov in ki vselej zmaguje. Broš. 20, vez. 32 Din. Vse navedene knjige se dobijo in naročajo pri knjigarni Cirilove tiskarne v Mariboru, Koroška c. 5.

UREDNIKOVO REŠETO

Zdravku iz Braslovč: Dobro si jih, fante iz Savinjske doline; hvala ti za pozdrave. Kar se tiče velikonočnega obdarovanja pa: če pojde po sreči in žrebu. — Ivan iz Prihove: Na pogoje ne morem pristati. Staro pravilo je: rokopisi se ne vračajo. To pravilo je tako splošno znano, da ne vedo zanj samo tisti, ki imajo z uredniki posla. — Francu iz Škofje Loke: Morda bo za objavo ta ali ona stvar; glede ostalega gradiva, ki ni bilo objavljeno, ne vem žalibog ničesar. In sem že zadnjič prav lepo prosil: prizanesite mi. — Lojzetu iz Moškanjcev: Zadnjič sem Tvoj dopis objavil; sicer v skrajšani obliki, saj sem bil dejal v eni prejšnjih števil: Čas je zlato, prostor srebro. Topot pa je imel Tvoj dopis smolo; prav rad bi ga bil objavil, pa ne vem, kako se je zgodilo — izgubil sem ga. Stikal sem vsepovsod naokoli: nikjer. Napiši torej še enkrat; pride prav gotovo v prihodnjo številko.

Vzornemu tovarišu Štefanu Verdniku v spomin!

Lep je bil mrtvaški sprevod, ki se je vil 10. marca t. l. od hiše žalosti na Zgor. Ložnici v župniji makolski na pokopališče. V sredi med množico pa bela krsta, katero so nosili štirje fantje. Spremljali smo na zadnji poti vrlega in vsem priljubljenega mladeniča Štefana Verdnika, ki ga je odpoklical Gospod v pomladi življenja, v najlepši dobi 26 let v večno domovino.

Dragi Štefan! Mi v svoji človeški naravi sicer žalujemo za Teboj; Tvoj grob je zdaj že preraščen s pomladnim cvetjem, duša Tvoja pa se raduje večne pomladi, kjer je našla uteho in mir, ki ga svet pač ne more dati. Naj bi Te posnemali vsi slovenski fantje v življenju in ob smrti! Uživaj večno plačilo pri Bogu, spomin Tvoj pa ostane neizbrisano v naših srcih! — Karl Korošec.

Velika in plemenita stvar je, graditi cerkve in šole ter snovati društva. Toda vse to bi bilo kakor da bi gradili na pesku, ako nimajo trdni temeljev v poštenem ter neodvisnem katoliškem tisku.
(Pij X).

Jurij Pečečnik, bivši posestnik v Velenju. V mladih letih je služil, in sicer skupaj 54 let — od teh nepretrgoma 45 pri enem plemiškem gospodarju na Dunaju, dokler ni vsa tista rodbina izumrla, — nakar se je vrnil v svoj rojstni kraj, kjer si je pozidal lično hišico. Vere, ki mu jo je vcepila njegova mati, mu tujina ni moglo vzeti, niti omajati. Njegovo življenje je bilo vedno v skladu z zahtevki vere. 82 let star je odšel lani na vernih duš dan po plačilo h Gospodarju vseh gospodarjev. Bil je vedno krepkega zdravja; za predano smrti je še hodil. V testamentu se je spomnil dobrotelnih ustanov in svojih birmancev. Bil je eden najstarejših fantov v škofiji. Če pa še živi kje kak starejši »fejst fant« kot je bil ta, naj se v Našem domu zgłosi in pokaže!

Ne premagljiva ter v svojem pohodu neustavljiva je mladina, ki ve, kaj hoče. To pa kaj hoče, se zrcali v vsem njenem dejanju in nehanju. Slovenska kmetijska mladina ve, kaj hoče; „Nas dom“, nje stanovsko glasilo, razglašuje njene težnje in njeno voljo.

FANTJE POD LIPOM

Fantje, kaj pa vi? V Kmetijsko gospodarskem tečaju sem se naučil veliko stvari. (Veseli sem bil, da sem se ga udeležil.) O sestavi zemlje, o živinoreji, o glavnih pasmah. Na kaj je treba paziti pri odbiri plemenskih živali. O prešičereji; kake lastnosti imajo posamezne pasme. O ravnanju s hlevskim gnojem; kako je škoda gnojnice, ki se odteka v jarke; kako narediti vzorno gnojišče in gnojnične jame. O umetnih gnojilih sploh; kake redilne snovi vsebujejo posamezna gnojila; kako jih uporabljati, da se spopolnjuje gnojenje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili. O prednosti globokega oranja; o koreninstvu raznih bilj, o pridelovanju dobre krme. Potem o sadjarstvu; kako še neizrabljena je ta panoga kmetijstva; kako si vzgajamo in sadimo sadno drevje. O vinogradništvu. In še veliko drugega. Torej o stvareh, ki morajo zanimati vsakega kmetijskega fanta in gospodarja. O vseh teh vprašanjih sem dobil na tečaju vsaj temeljne pojme tako, da sedaj še lažje nadaljujem svojo samoizobrazbo, tudi lažje razumem sedaj razne gospodarske knjige in članke v časopisju. In vi drugod, fantje? Rokave zavijajte in na delo. — Jože iz Dobriča.

Iz Nove cerkve prihajam pod lipo. Poslušajte: Tudi pri nas se je odprla pot v kmetijsko šolo. Lepo število fantov je z veseljem in zanimanjem prihajalo k nedeljskemu tečaju. Kratki dnevi so nam bili v zimskem času, ker smo skrbno premišljevali črez teden, kar smo se v nedeljo naučili. Veliko dobrega bomo imeli od tega fantje. Pošteni in dobri gospodarji hočemo biti. — Štefan iz Nove cerkve.

Vsakemu besedo. Vaš list piše v zadnji številki: »Prelepa fara vurbérska spiš in dremlješ.« Na to odgovorim: Dne 23. februarja in 2. marca smo imeli lepe predstave, polno ljudstva, dne 25. marca imamo lep materinski dan, deklamacije in prestave. Vsak mesec ima Marijina družba deklet in fantov (76) dobro obiskano zborovanje. Vsako prvo nedeljo v mesecu je 70—80 mladih fantov pri sv. obhajilu. Knjig izobraževalnega društva so že letos izposodili 279. Župnija ima 1400 ljudi, a »Slov. gosp.«, okrog 60 »Bogoljubov«, »Glasnik Srca Jez.« vsaka hiša, okrog 50 Sadjar in vrtnar, 12

dnevnik »Slovenec« itd. In Vi pišete, da dremljemo in spimo. Druge župnije se hvalijo, koliko imajo, a mi se nič ne hvalimo. Spimo pa ne. — X. J.

V Savinjski dolini je ljubi moj dom, nikoli od njega podal se ne bom. Iz najlepšega kraja te doline pošiljam pomladne pozdrave tudi Vam, dragi fantje in dekleta, iz Savinjske doline, ki se zbirate okrog Našega doma, ki nas razveseljuje s svojo poučno in kratkočasno vsebino. Tudi jaz ga zmiraj pričakujem z veseljem, a sem zmiraj razočaran, ker ne najdem nobenega dopisa od fantov iz Savinjske doline. Šmenta, kje ste fantje? Ali spite, da Vas ni nič pod lipo. Od vseh strani se oglašajo, ali iz Savinjske doline ni nikogar. Torej fantje, le s korajžo, da nas ne bodo dekleta prekosila. — Zdravko iz Braslovč.

Kmečkemu sinu na pot . . . Polje, kdo bo tebe ljubil, ko te jaz zapustil bom . . . se glasi fantovska pesem. Kolikokrat jo pač nevede poje kmečki fant, ki se izneveri kmečkemu stanu ter si gre iskat kruha v mesto. Kmečko delo se mu zdi premalo gosposko, pretežavno, pa si hoče na lažji način služiti kruh. Pa bo morda kdo dejal: lahko tudi govori, ko bo imel doma grunt ter mu ne bo treba s trebuhom za kruhom. Res. Toda: ko bi moral iskati službe, veste fantje, katero službo bi si izbral? Za kmečkega hlapca bi šel služiti. Zakaj? Zato, ker je delo na polju najlepše, najidealnejše. »Ven, le ven v naravo krasno, se glasi klic iz mest in zatohlih tovarn. Ali bi potem mi kmetje ne ljubili svojega dela, ki je vedno v krasni naravi. Kako pač tožijo kmetje, da manjka hlapcev, medtem ko je naval delavcev v fabrike tako velik. In ko bi jaz služil za hlapca, bi pel, tisto narodno pesem: Prvo leto, ko sem služil, eno kocklo sem prislужil . . . — Sedmo leto, ko sem služil, en gruntec sem prislужil, gruntec pravi: déljaj me . . . — Kamnarjev Karel iz Vojnika.

Vsem, ki ne umejo prav ceniti domače grude. Kaj je kmet brez zemlje? Nič. — Kaj je ljudstvo brez zemlje? Isto nič. In kakšna zamore biti država v kateri narod nima zemlje? Slaba. A vendar, koliko zgledov svedoči, da ta ali oni lahkomišljenec proda domačijo, teži po boljšem položaju, nakar čisto potegne črez mejo — in se na sličen način vsem znancem, prijateljem in svoji državi odtuji. Vsem, ki silijo od rodne zemlje: Zapustiti hočete zemljo, ki so jo vaši predhodniki v potu svojega obraza obdelovali; to zemljo, ki so jo s svojimi solzami

in krvjo ovlaževali; to zemljo, glasno pričočo nešetih njihovih bolesi, muk, štedljivosti, truda in bede; to zemljo, posvečeno z življenjem vaših prednikov — to živeljko vseh hočete zapustiti —? Hočete, da bi vaši sinovi blodili po svetu, nevedoč za mesto, kamor bi svojo glavo položili; hočete, da bi se z žalostjo in bolestjo spominjali časa, ko ste lahko-misljeno zbarantali svojo zemljo —? O uverjen sem, da ni tako in se tako ne zgodi; da združite vse svoje moči, da to svojo zemljo ohranite in sinovi vaši vas bodo blagrovali — oni se zavedajo lahko-miselnosti vaše, s katero ste svojo zemljo prodali, toda oni se zavedajo in vedo ceniti tudi vaš trud, s katerim ste jim svojo zemljo ne zgolj le ohranili, nego tudi razmnožili — in spomin na vas ostane blagrovan in blagoslovljen. »Dedščino očetov naših nam ohrani, o Gospod.« — Fant iz Ribnice.

DEKLIŠKE GREDICE

Urejuje predsednica O. vodstva D. Z.
M. Štupca.

Danes bomo razmišljali prav resno poglavje. — Dekliški značaj je po svoji naravi in v bistvu mehak, mil, pohlevnost in krotkost sta lastnosti, ki res dičita dekle. Vsakemu draga je dekliška ljubeznivost, usmiljenost, dobrosrčnost. Še narodna pesem jo opeva:

Kjerkoli sem hodil, kjer sem bil,
Pa take nisem še dobil,
Da b' bla t'ko bel'ga ličeca,
Pa srca usmiljen'ga.

Belo ličece znači nedolžnost in pohlevnost; jeza priključuje rdečico na ves obraz, kaj ne? Pa srca usmiljen'ga. — In vendar in vendar naglašajo govorniki na katoliških shodih tolikokrat, da potrebuje današnji čas žene in dekleta »z zavihanimi rokavi«. S temi besedami označijo govorniki, da je treba dandanes tudi ženskem svetu pripravljenosti za boj. Nekateri hočejo šolati dekleta s telovadbo, z javnimi nastopi, v deklamacijah in igrar, vaditi jih hočejo v govorništvo, da bodo kos vsakemu nasprotniku, bodisi verskemu, bodisi narodnemu. Gotovo je mnogo dobrega v teh vajah. Zalibog pa nahajamo tudi prežalostne slučaje, da so zabredle, globoko padle tudi članice Marijinih družb, katoliških telovadnih organizacij. Čim odličnejše so bile prej, tem žalostnejši

je njih padec. Kje pa tiči jedro zla, začetek in konec nesreče? Gotovo le v tem, ker je manjkalo jasnosti načel in neizprosne odločnosti. Mladenka dirja s časom naprej kakor eroplan po zraku; pa ne mine teden, da bi se ponesrečil kje eroplan in z njim vsi, ki se drzno vozijo po zračnih višinah. Zato pa se večina ljudi raje prevaža z vlakom, ki hiti po trdno napeljanih tirnicah in z neko sigurnostjo pride na določeni kraj. Te tirnice so kakor podoba jasnih načel v našem življenju. In katera so ta načela, krščanska dekleta, krščanske žene? To so božje in cerkvene zapovedi. Temelj je trdna neomajna vera, da je Bog, ki vse vidi in vse ve, zato se grešiti ne sme; da je Bog, ki dobro plačuje in hudo kaznuje; da je Bog, ki mi je dal življenje in smernice za življenje v desetih zapovedih, da je Kristus Bog-človek, ki mi je dal sv. cerkev in rekel »kdor vas posluša, mene posluša« in s tem potrdil smernice; cerkvene zapovedi. Odločnosti, neizprosne odločnosti je treba, a ne toliko v besedah kakor v dejanjih, ako hočeš dandanes ostati res krščanska dekle, krščanska žena, krščanska mati, ki daš vsej hiši krščanski značaj.

Poglavje o sobotnem večeru v lanskih dekliških gredicah je bilo nekaterim zelo všeč. Pa še dva dneva v tednu sta, ki sta mi že dolgo pri srcu, da o njih spregovorim v dekliških gredicah, to je petek, to je nedelja. V hiši, kjer je res krščanska gospodinja, se v petek nikoli ne kuha meso, prav tako ne kvaterne in druge postne dni; saj jih je itak že tako malo. »Pa ne dobiš več ne orača, ne koscev, ako ne bo meso na mizi; tudi prešarji morajo dobiti ob trgatvi meso in najsi je tudi petek«, tako mi tožijo gospodinjne. »Kaj pa hočem kuhati, če bi ne smela dati mesa?« tarnajo druge. Priznavam, da je tudi ta posledica vojne ostala še po tolikih letih in se razpasla celo med vernim katoliškim narodom. Ali popušča krščanska gospodinja v tej točki? Nikoli. Krščanska žena in mati vzgaja svojo deco, svojo družino po zgledu Makabejske matere. Rajsi biti brez koscev, brez orača, brez prešarjev, nego žaliti Boga. Sicer pa ni tako nevarno, da bi se ne dobili še moške, ki bi prišli tudi ob postni jedi na delo. Samo znati je treba. Poznam gospodinjno, ki je vedela pripravljati vselej tako okusno postno juho, tako dobre močnate jedi, tako prikuho, da se je mož vselej veselil postnega dne. »Danes se mi vsaj želodec odpočije mesa, vsaj trikrat v tednu bi lahko bil post«, tako je dejal. Ko pa je čital, kako novejša raziskovanja učenih zdravnikov

priporočajo čim največ prikuhe, sočivja, sveže zelenjave in svežeža sadja, se je začel pogajati s svojo ženo in uvedli so slednjic le dva dneva v tednu z mesom, vse druge pa brez mesa. Res je s tako kuhno več opravila, a znati je treba.

Da, ljuba dekleta, znati je treba. A tudi odločnosti je treba. »Ne jem mesa, raje ostanem lačna«, reče krščansko dekle, ki je n. pr. v službi, kjer kuhajo v petek meso. A ni treba delati kislega obraza. — Nihče še ni umrl, ker se je en dan postil, pač pa mnogi umrjejo prav zato že rano, ker jedo preveč mesa. Poznam gospodinjo, ki je v petek zvečer dala prešarjem pogache, po polnoči pa juho in meso in vsi so bili zadovoljni. Žena, ki je dobro izvežbana v gospodinjstvu, pripravlja poleti in v jeseni toliko raznovrstnega sočivja in sadja, da ni v zadregi, vso zimo ne, dokler se ne prismehlja s prvim motovilčkom in prvim regratom na mizo. Velike važnosti je tudi, da se vsaj nekoliko seznaniš z naukom o pravilni prehrani. Navadno vedo gospodinje prav dobro, kako pravilno prehraniš živino, a slabo je podkovana v vedi, kako pravilno prehrani otroke in družino. Tudi o tej točki hočemo več govoriti v dekliskih gredicah prav kmalu.

Kaj pa nedelja, Gospodov dan. Krščanska družina se veseli tega dne, ne samo zato, ker je res dan počitka in miru in boljše pognjene mize, ampak res dan, ko se v ljubezni zbere vsa družina v snažnem domu. Dopoldan se vrste člani družine, da obiščejo sv. mašo ter nasitijo dušo s kruhom božje besede. Kjer ni hiša božja preveč oddaljena, obiskuje zlasti mladina tudi popoldansko službo božjo, prosti čas pa se napolni s čitanjem lepih knjig in časopisov, ki jih imamo kar na izbiro. Šla sem nekoč v nedeljo popoldan skozi samotno vas. Na trati so sedela mlada dekleta in — kvartala. Pač se mi je zdelo zelo žalostno. A še žalostnejše in najbolj žalostno je, če gredo dekleta v nedeljo popoldan v krčmo. Očetje, ki imajo morda sestanek z možmi v gostilni, ne store prav, če vzamejo hčere s seboj. Najslabše pa je, ako gredo dekleta s fanti v gostilno. Alkoholne pijače in dim nesrečnih cigaret omamijo mladenko, da kmalu pozabi dobre sklepe in ko se vrača — morda že v mraku proti domu, se navadno nedolžnost odjoče proč, proč za vselej. Dekleta bi morala biti odločna, neizprosna v tej točki, »v krčmo pa ne za nobeno ceno«. Na potovanju, na božji poti je treba poiskati gostilno; a modro dekle ve, da podje tudi v tujih krajih le v družbi

poštenih starejših deklet ali žen, ne pa v moški družbi. — Velikanoč se bliža in ž njo lepe krščanske navade. Ali ni žalostno, da so morali post celo olajšati za veliki teden? Dekleta, ne bodite mehkužne; storite raje več nego premalo. Res je dovoljeno jesti »žegen« že veliko soboto; a držimo se lepo stare navade, da se odgrne velikonočna košara še le v jutro po rani sv. maši, ko smo veselo odpeli Aleluja. Zveličar je od mrtvih vstal, tud' nas ne bode grob končal. Aleluja! Želim vsem presrečno: Alelujo!

Iz moje poštno torbice.

Ljuba dekleta! Ali ste že kdaj slišala o tiskarskem škrtatelju? V zadnji številki N. D. mi je pa zaplesal ta škrtac, da je bilo preveč. Prosim, vzemite zadnji N. D., odprite str. 45, da Vam pokažem napake in si jih same popravite. **Metka s Pohorja:** Zadnja beseda se glasi »domači grudi«. Spodaj tretja vrsta bi morala biti »ranjeni so bili včasih njeni prstje«, na str. 46 je največja napaka v dvajseti vrsti: Stara 27 let je prišla Marička nazaj v domovino in čez tri leta, torej tridesetletna se je poročila. — Zelo čuden slučaj se je primeril tokrat. Prav tiste dni, ko ste čitale povest o pridni Marički, je prinesel »Slovenec« poročilo, da je na Dunaju umrla 71 letna gospa hotelirka Ana Sacher; tudi njena slika je bila v Slovincu. To je bila gospodinja naše pridne Maričke, ki je gotovo solzo obrisala v spomin na svojo dobro učiteljico-gospodinj, pri kateri je služila deset let. — **Slovenke v Zagrebu:** Le pogum! Vztrajajte! Oklenite se Marijine družbe z vso iskrenostjo, pa ste v najvarnejšem zavetju. Tudi jaz bi Vam želela še kaj več, zlasti lastno dvorano, s časom pa poselski dom, kjer bi imele zatočišče in toplo zavetje o prostih dneh in tudi domače razvedrilo in veselje za ure oddiha. Začnite same po načelu: Pomagaj si sam in pomaga ti Bog!

Stazika: Tvoje besede so tako lepe, da jih moram tu zapisati: »Oh, kako rada bi zopet slišala! Rada bi dala polovico svojega življenja, da bi le enkrat slišala pridigo in mogla razumeti nauke spovednikov!« — Koliko deklet pa ne poslušajo pridige, se celo smeji in šepeta med tem, ko se trudi voditelj, da bi najlepše nauke povedal mladini. Kako nas osramoti pridna, a gluha Stazika! — Le zaupaj na priprošnjo Slomškovo; morebiti bo prav tvoje ozdravljenje (da zopet dobiš sluh) v poveličanje služabnika božjega A. M. Slomškega. Bodi prepričana,

da Slomšek gleda na Te s prav tako očetovsko ljubeznijo, kakor Ti z otroškim zaupanjem gledaš v njegovo sliko.

Nežica: Le nič se bati. Kdor gre s poklicem v samostan, premaža vse težkoče. To je tako lahko v samostanu, da je najprej čas preizkušnje ali postulat ali kandidatura, potem še noviciat, potem še le končnoveljavni sprejem in svete obljube. »Zakon je v tem oziru mnogo težji,« piše škof Zverger, Zakaj? »Ker se v zakonu dela noviciat po večnih obljubah in potem ni več dovoljeno nazaj.« Da je danes toliko ločenih zakonov, temu je pač mnogo kriva lahkomiselnost, s katero stopijo mladi ljudje v zakon. Mnogo, mnogo pa je razporokam krivo slabo čtivo in slab zgled inteligence. Na lastna ušesa sem slišala nevesto, ki se mi je smehljaje odrezala: »Če ne bova sodila skupaj, bova pač spet šla narazen.« Kolika nevednost o svetosti teža zakramenta! Kolika lahkomiselnost, da ne rečem predrznost!

Mladenka iz Slov. gor. Bodi mirna; kar mi pišeš, ostane v mojem srcu kot sveta skrivnost. Vem, da ima mlado dekleško srce svoje tajnosti in veseli me, da mi zaupaš; gotovo dobiš celoten odgovor v Našem domu, ker ne smem pisati na Tvoj dom. Tako pa nihče ne ve, kdo je moja pridna Mladenka iz Slov. gor., kakor le Bogec in pa jaz. Le pogum in vztrajna ostani v plemenitem načrtu. Če Te Bog kliče, boš premagala vse ovire. Kdor pa očeta in mater, brata ali sestro bolj ljubi nego Mene,« je rekel Gospod, »ta Mene vreden ni.«

Trezika iz Haloz. Srčno se veselim, da se je izpreobrnil Savel in postal Pavel. Poklic Tvoje sestrice je resničen. Ti boš pa morala najbrž posnemati pobožno mater Male sv. Terezike.

Francl iz Haloz. Prav, le odkritosrčno vedno vprašaj, nič ne zamerim. Tu imaš odgovor. Tiste pisateljske nagrade, ki si slišal o njej na občnem zboru, nisem dobila jaz, bi je tudi ne vzela. Jaz pišem iz ljubezni do mladine, ki mi ljubezen in vdanost tudi vrača. Ako pridno čitate »Gredice« in mi potem še odkrito pišete, kaj si še želite, kaj Vas veseli in kaj Vam ni po volji, to je moja najlepša nagrada, druge ne maram.

Angelica: Kupi prijateljici knjižico »Vodnica na malem potu«, ki so jo izdale karmeličanke v Ljubljani; ta je poceni, a vendar dragocen godovni dar, ker ima trajno vrednost za mlado, nedolžno dekletce. Naročiš si jo koj v Ljubljani, karmelski samostan, Moste-Selo.

Julčka in Tončka iz Poljčan. Zakaj se nič več ne oglasita? Ali sta obe zboleli ali se obe izneverili Našemu domu? Upam, da ne bo ne eno ne drugo. Včasih so razmere čez noč težavnejše nego prej in tudi dobra dekleta se morajo velikokrat tiho skloniti pod križem življenja; tako bo menda tudi v tem slučaju. Pozdravljeni obe!

Malčika iz Leskovca: Lepa hvala za pozdrav z duhovnih vaj. Da, večjega veselja ni za me, kakor če so dekleta tako modra in resnobna, da si v duh, vajah postavijo smernice za življensko pot. Veliki škof Kepler je zapisal: »Dve milosti smatram kot največji, ki mi jih je Bog dal — pobožno mater in vsakoletne duhovne vaje.« Ko bomo imeli dom duh. vaj za dekleta in žene, potem bo pri nas marsikaj boljše med ženskim — pa tudi med moškim svetom. — Pa saj ga že imamo na hribčku sv. Jožefa pri Celju, le dovršen ni; pomagajmo, dekleta, da se ta dom dovrši, opremi; razmišljajte, kako bi se to zgodilo čim prej, ker se za tako važno stvar mudi.

Jürek kramlja. Sirotni Samotar. Prav lepo ime za sedanji čas! Le pojdi v samoto in premišluj svoje dosedanje (morda grešno) življenje ter se sigurno odpovej vsem dekliskim nagelnom in pozabi na peklenski stroj, strupene pline in »bežgovo« puško. Mislim, da bo tako najbolje. Stori tako in poročaj o uspehu! — M. H. Popravljen uganaka, upam, pride o priliki na vrsto. — Slavko Žličar. Posetnica mi nič ne ugaja. Prišla pa je tudi prepozno in tako ne more priti na vrsto. — Julija. Castitam k uspehu! Navihanost in klepetanje pa navadno skupaj držita. In sredstvo za pospeševanje obojega si lahko mislim. Ha-ha-hal — Tončka. Tako klavrno pa vendar ni na svetu, kot zveni iz pisma. Saj še tudi solnce obsije ta »puklasti« svet! — Trezika Marguč. Prav lepa je misel, da ustanovite v Ločah »Dekliško zvezo«. Ko bi se še fantje zganili in ustanovili »Mladenško zvezo«, bi, upam, zopet razcvetelo društveno življenje pri vas. V šahu se pa le pridno vežbaj, kajti o priliki res pridem na tekmo. Saj se nekoliko na ta posel tudi razumem! Pozdrav! — Krpan. Zdi se mi, da v Tvojem krogu vse premalo poznate ono ljubezen, ki jo opeva sv. apostol Pavel v 1 Kor 13, 1—13. Ali je to pri Tebi in Tvojih res mogoče?! Popoljšajte se vsi skupaj in stvar bo rešena.

Posetnica.
(Karl Korošec. — 5 točk.)

u=0

MAKSO RUPNIK

SEMIČ.

Kaj je po poklicu?

Konjiček.
(France, Središče. — 12 točk.)

		jen	gor	mu			
na	va	čil	■	ja	čič	mon	
jo	vsta	rel	Kal	Gre	dan	za	
je	po	ri	je	ža	Si	re	
pre	svo	imel	■	mu	zor	plje	
in	rod	ve	ke	nja	ši	zda	
	brid	jo	■	je	tr		
naš	dne	■	■	■	a	tve	

				1	2				
3	4				6	7		8	9
10				11	12			13	
14		15		16				17	18
	19		20					21	22
		23						24	
			25					26	
				27				28	
29			31	32	33	34		35	36
37				38				39	
40									41

Rešitev uganke: V e r i g a : Zakon, narod, dopis, stava, arhiv, vrisk, kašča, akord, dedek, kurat, težak, kriza. — Krpa hišo držil — Skrit pregovor : Začni v sredi, potem jemli menjaje vsako drugo črko desno in levo od srede; dobiš: Nesreča izmodri človeka! — Posetnica: V dravski banovini. — Križaljka: Vodoravno 3. kos, 5. lek, 7. basen, 9. Tatra, 11. sod, 12. lepomis, 13. igo, 14. mn., 15. on, 16. lev, 18. cigane, 20. Oto, 21. repar, 23. »Elida«, 25. kor, 26. Ada. — Navpično: 1. nos, 2. pet, 3. kad, 4. sel, 5. las, 6. kri, 7. boter, 8. nemir, 9. Tinče, 10. Agata, 15. on, 17. vek, 18. car, 19. Ela, 20. oda, 22. pod, 24. Ida.

Rešilci: Franc Štrukelj (30); Jožef Mlakar (30); Franc Sodja (30); Jožef Novak (40); Milka Bogatin (40); Anica Hrašovec (40); Micika Erhatič (23); Podlimbarski (25); Tončka iz Poljčan (40); Skubic Avgust (25); Javornik Alojzij (25); Škrjanc Franc (25); Hočevar Jože (25); Anton Ravnikar (25); Kladenšek Jernej (30); Ela Cencelj (40); Julka iz Poljčan (40); Micka iz Laporja (40); Lojzika Repič (40); Trezika Slana (40); Micika Horvat (40); Anica Čuš (40); Rozika in Frančička Kump (40); Orlič iz Vojnika (30); Tone Krivanoga (40); Jaka Godrnjač (40); Peter Zgaga (40); Fridolin Žolna (40); Slavko Žličar (7); Jug Franjo (30); Kat. prosvetno društvo, Sv. Lovrenc v Slov. gor. (40); Radoslav (30); Brdavs (40); Barika Moravec (40); Alojz Bezjak (40); Branko Gomilski (40); Vinko Slodnjak (40); Mišakov Miško (40); Lojze Matjašič (40). — **Nagrado dobila:** Jožef Novak, Javornik Al.

Lira.
(Vitanjčan. — 15 točk.)

	e	a						o	s	
		s						j		
		s						e		
		i						i		
		j						m		
			p	i				t	p	
	d	n	a					e	e	a
a	v	e						v	a	e
l	n								s	c
d	z								m	i
a	i	i						n	i	n
	č	p	s	b	i	e	s	s		
		o	t	m	k	a	i			
			v	e	g	i				
	a	i	s	e	e	l	p	v		

Ključ: „Lira ← →“

Križaljka.
(France, Središče. — 8 točk.)

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. kos lesa, 3. prostost, 6. polotok v Aziji, 10. zaimek, 11. melodija, 13. predlog, 14. zemlja, 16. prerok, 18. zaimek, 19. konec, 21. denar, 23. svetopisem. oseba, 24. slov.politik, 25. palača, 28. gorovje v Mali Aziji, 30. trg. izraz, 31. strup, 35. del glave, 37. predlog, 38. cerkv. obleka, 39. zaimek, 40. del sveta, 41. šport. N a v p i č n o : 1. mera, 2. posvetnjak, 3. turistovska priprava, 4. hiša, 5. doba, 7. prijeten kraj, 8. prerok, 9. žensko ime, 12. veznik, 15. del pohištva, 16. pol, 17. mesec, 18. vihar, 20. doba, 22. del aeroplana, 25. utež, 26. ribje jajce, 27. nakit, 29. glasbeni znak (mn.), 30. žensko ime, 32. orožje, 33. zaimek, 34. moško ime, 36. čebelni izdelek.

Rešitve pošljite do 15. aprila. Nagrade: 2 lepi knjigi za 40 točk, 1 lepa knjiga za 25 točk.

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebnih količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnenega dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat

Zdravilišče Rogaška Slatina

Najlepše in najbolj
moderno urejeno
zdravilišče Kralje-
vine Jugoslavije.

Svetovnoznani zdravilni vrelici:

„TEMPEL“
„STYRIA“
„DONATI“

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bo-
lezni, boleznih mehurja, žolčnih kamnov, srca,
ledvic in jeter.

Pred- in posezona:

1. V. do 15. VI. in od 1. do 30. IX.

Glavna sezona:

15. VI. do 31. VIII.

**Najboljši čas za zdravljenje je pred in po
glavni sezoni!**

Cene zmerne. Izven glavne sezone znatni po-
pusti. Igra vojaška godba. Največji komfort.
— Radio. — Zdravniki-specialisti. — Rönt-
gen. — Prometne zveze zelo ugodne. — Na
železnici posebni popusti.

Razpošiljanje mineralne vode.

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča.

